

Рижков Е.В.

науковий керівник, завідувач кафедри економічної та інформаційної безпеки Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент

ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА ТА ІНФОРМАЦІЙНА ВІЙНА В УМОВАХ АТО

Державна політика інформаційної безпеки визначається пріоритетністю національних інтересів, системою небезпек і загроз та здійснюється шляхом реалізації відповідних доктрин, стратегій, концепцій і програм в інформаційній сфері відповідно до чинного законодавства та з врахуванням стану АТО.

В умовах, коли Україна відстоює свій євроінтеграційний курс, проти України розпочато неоголошену війну з боку Російської Федерації. Складовою частиною цієї війни є контрпропаганда, яка ведеться проти України - справжня інформаційна війна. Ворог постійно намагається створити розкол між силовими структурами України та волонтерами, між силовими структурами і населенням, скеровуються зусилля на зрив мобілізації [1].

Водночас ще задовго до загострення ситуації, що перетворилася у збройне протистояння, проти України розпочалась інформаційна війна. Форми, методи, технології та засоби її ведення, з одного боку, вважаються простими, навіть примітивними, з другого - ця війна була давно спланована, розроблена й досить успішно реалізована. Принаймні, українській владі, суспільству, громадському сектору та журналістам доводиться докладати неймовірних зусиль, щоб протистояти пропагандистському тиску російських ЗМІ [2].

Інформаційна безпека є одним із видів національної безпеки. Це стан захищеності життєво важливих інтересів людини, суспільства і держави, при якому запобігається нанесення шкоди через неповноту, невчасність та невірність інформації, що використовується; негативний інформаційний вплив; негативні наслідки застосування інформаційних технологій; несанкціоноване поширення, використання, порушення цілісності, конфіденційності та доступності інформації.

Питання інформаційної безпеки України, її стану і перспектив розвитку, методологічне та теоретичне підґрунтя досліджуваної проблеми висвітлювалося в наукових працях таких вітчизняних і зарубіжних авторів, як: І. Арістова, В. Бебик, А. Гальчинський, О. Голобуцький, П. Друкер, Я. Жаліло, О. Зошенко, І. Колідушко, А. Колодюк, Е. Лемберг, С. Макаренко, Н. Марчук, Г. Почепцов, А. Пшеворський, М. Роуз, Е. Тофлер, Ф. Фукуяма, С. Чукут та інші. Певні аспекти феномену інформаційних війн, механізмів їх зародження та розвитку вивчали такі відомі науковці, як С. Бухарін, А. Манойло, І. Панарін, А. Петренко, С. Расторгуєв, Д. Фролов, В. Циганов, І. Шаравов та ін. Серед українських фахівців назовемо М. Галамбу, В. Ліпкана, І. Лук'янець, Ю. Ноєвого, В. Остроухова, О.

Панфілова, В. Петрика, Г. Почепцова, П. Прибутька, О. Юдіна та ін.

Правову основу забезпечення сучасної інформаційної безпеки України становлять Конституція України, закони України “Про основи національної безпеки України”, “Про інформаційну безпеку України”, “Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007 - 2015 роки”, “Про доступ до публічної інформації”, інші закони та інформативно-правові акти, а також ратифіковані Україною Договір про безпеку і співробітництво в Європі, Договір “Відкрите небо”, Угода про партнерство і співробітництво між європейським співтовариством і Україною, Додатковий протокол до Європейської конвенції про інформацію щодо іноземного законодавства, які зобов’язують країни-учасниці здійснювати багатосторонній обмін інформацією, потребують створення загальнодержавних механізмів зберігання та споживання отриманої інформації в національних інтересах.

Мета інформаційної війни, яка здійснюється сьогодні ворогом в Україні – послабити моральні і матеріальні сили нашої держави та зміцнити власні. Сучасна інформаційна війна передбачає вжиття заходів пропагандистського впливу на свідомість людини в ідеологічній та емоційній сферах. Очевидно, що інформаційна війна – складова частина ідеологічної боротьби російським імперіалістів.

Інформаційні війни самі по собі не призводять безпосередньо до кровопролиття, руйнувань, при їх веденні немає жертв, ніхто не позбавляється їжі, даху над головою. І це породжує легковажне ставлення до них. Тим часом руйнування, яких завдають інформаційні війни в суспільній психології, психології особи, за масштабами і за значенням цілком сумірні зі збройними війнами, а часом і перевищують їх наслідки.

У зв’язку з посиленням негативного зовнішнього впливу на інформаційний простір України, що загрожує розмиванню суспільних цінностей і національної ідентичності, недостатніми залишаються обсяги вироблення конкурентоспроможного національного інформаційного продукту. Наближається до критичного стан безпеки інформаційно-комп’ютерних систем в галузі державного управління, фінансової і банківської сфери, енергетики, транспорту, внутрішніх та міжнародних комунікацій [3].

Сьогодні можна виокремити такі основні методи інформаційної агресії проти України: дезінформування та маніпулювання; агресивна пропаганда; диверсифікація громадської думки; психологічний та психотропний тиск; поширення чуток. Дезінформування та маніпулювання інформацією – найбільш використовуваний в сучасній інформаційній війні проти України метод, який передбачає обман щодо справжності намірів для спонукання до запрограмованих агресором дій.

Разом з тим, Україна здатна створити ефективні сили і засоби щодо ведення інформаційної війни. Більш того, цей напрям може стати перспективним для одержання додаткових джерел фінансування ринкових перетворень у країні, оскільки товар, зроблений в інтересах забезпечення інформаційної безпеки, викликає певний інтерес на світовому ринку [4]. Утім головне на цьому шляху - досягнення згоди і розуміння між державою, громадянським суспільством і

особистістю, створення такої обстановки в країні, коли слово є не інструментом маніпуляції в руках непорядного політика, а відбиває дійсний стан справ, коли інформація про доленосні аспекти життя держави сприйматиметься самим народом.

Таким чином, слід визнати, що Україна, її державні органи влади, громадянське суспільство та ЗМІ не були готові до такої масованої військової та інформаційної агресії, що в експертному середовищі отримала назву «гібридна війна». Саме тому першочерговим завданням усіх державних, громадських, наукових, експертних, журналістських інституцій є розробка термінових ефективних заходів щодо нейтралізації інформаційної - диверсійної діяльності Російської Федерації проти України та протидії її подальшому розгортанню. Отже, інформаційна безпека має одне з першочергових значень для соціально-економічного розвитку держави. Україна має продовжити активні кроки на шляху розбудови власної системи інформаційної безпеки.

Список використаних джерел:

1. Галушко С. Інформаційна безпека України [Електронний ресурс] / Сергій Галушко. — Режим доступу : utz.tv/telepzogrami_utz/euroukraina/item/21953.html.
2. Горбань Ю.О. Інформаційна війна проти України та методи її ведення / Ю.О. Горбань // Вісник НАДУ. - № 1. – 2016. – С. 136-141.
3. Малик Я. Інформаційна безпека України: стан та перспективи розвитку / Я. Малик // Збірник наукових праць. - 2015. - Вип. 44. – С. 13-20.
4. Требін М.П. Феномен інформаційної війни у світі, що глобалізується [Електронний ресурс] / М.П. Требін // . — Режим доступу : http://www.ukr-socium.org.ua/Arhiv/Stati/US-3_2014/113-127.pdf.

Беляєва Л. А.

кандидат економічних наук, доцент кафедри
«Обліку та оподаткування»